

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

THE INNOVATION ECONOMY

Electronic Scientific and Practical Journal

2025 / 3

@QMI_Instituti

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225 - uy

www.kstu.uz
www.ojs.qmii.uz

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

3-jild
3-son
iyun, 2025

June 2025
Volume 3
Number 3

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

THE INNOVATION ECONOMY
Electronic Scientific and Practical
Journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

ojs.qmii.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi o'rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qarshi davlat texnika universiteti

Mas'ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Qarshi davlat texnika universiteti

Texnik muharrir:

F.F.Haqqulov, PhD

Qarshi davlat texnika universiteti

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko'chasi 225-uy

Tel.: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@qmii.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko'rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Овчиников Виктор Николаевич – i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Солодовников Сергей Юревич – i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Сидиров Виктор Александрович - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Шевченко Игорь Викторович - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullayevich - i.f.d., professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)

Samandarzoda Iskandar Hakim - i.f.d., i.f.d., professor (SH.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Гибадуллин Артур Артурович Национальный исследовательский университет Московский энергетический институт

Войнаш Сергей Александрович Казанский приволжский (федеральный) университет

Пуляева Валентина Николаевна Финансовый университет при Правительстве РФ

Морковкин Дмитрий Евгеньевич Финансовый университет при Правительстве РФ

Садриддинов Манучехр Исломиiddинович Международный университет туризма и предпринимательства Таджикистана, Душанбе

Перская Виктория Вадимовна директор Института исследований международных экономических отношений, Финансовый университет при Правительстве РФ

Молчанов Игорь Николаевич Профессор экономического факультета. Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова

Басова Мария Михайловна Заместитель декана факультета налогов, аудита и бизнес-анализа Финансовый университет при Правительстве РФ

Чупин Александр Леонидович Заместитель декана экономического факультета Российский университет дружбы народов имени П.Лумумбы

Незамайкин Валерий Николаевич Профессор кафедры финансов и кредита Российский государственный гуманитарный университет

Никонорова Алла Владимировна Доцент кафедры экономической теории Финансовый университет при Правительстве РФ

Дмитриева Ольга Александровна Доцент кафедры налогов и налогового администрирования факультета налогов, аудита и бизнес-анализа Финансовый университет при Правительстве РФ

Швец Юрий Юрьевич Лаборатория управления инновациями, Институт проблем управления Российской академии наук

Колосова Елена Валерьевна Лаборатория управления инновациями, Российский экономический университет имени Г.В. Плеханова

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Bozorov Orifjon Shodiyevich – t.f.n., dotsent

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Vaxabov Abduraxim Vasikovich – i.f.d., professor

Hakimov Obidjon Arzikulovich – i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich- i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna- i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna-i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aliqulov Azamat Tuyg'unovich -i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aminov Fazliddin Baxadirovich- i.f.n., dotsent

Xo'jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

June 2025

Volume 3

Number 3

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

Autsorsing xizmatlari samaradorligi va sifatini oshirishning metodologik yechimlarini takomillashtirish

Navruz-Zoda Baxtiyor Negmatovich, Ergasheva Nasiba Rahmatullayevna

Совершенствование методологических решений для повышения эффективности и качества услуг аутсорсинга

Навруз-Зода Бахтиёр Негматович, Эргашева Насиба Рахматуллаевна

Improving methodological solutions to increase the efficiency and quality of outsourcing services

Navruz-Zoda Bakhtiyor Negmatovich, Ergasheva Nasiba Rakhmatullaevna

Received: June 8, 2025 Revised: June 10, 2025 ■ Accepted: June 20, 2025 ■ Published Online: June 30, 2025

- **Annotatsiya:** ushbu maqolada autsorsing xizmatlari samaradorligi va sifatini oshirishning metodologik yechimlari tahlili, shu jumladan autsorsing xizmatlarning maqsad va vazifalari, mijoz tomonidan autsorsing xizmatlar bozorini tanlash, maktabgacha ta'lim tashkilotlari muhim belgilari va xususiyatlarini aniqlash va ularni tasniflash, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida autsorsing jarayonlar majmuyi sifatida taqdim etishga asoslanadi va ushbu xizmatdagi individual jarayonlarni va ularning muhim xususiyatlarini taqsimlash bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar keltirilgan.
- **Kalit so'zlar:** autsorsing, tizimli yondashuv, autsorser, maktabgacha ta'lim tashkiloti, xavf, samaradorlik, sifat, autsorsing xizmat, baholash, narx, autsorsing narxi
- **Аннотация:** В статье представлен совершенствование методологических решений для повышения эффективности и качества услуг аутсорсинга, включающий цели и задачи услуг аутсорсинга, выбор рынка услуг аутсорсинга заказчиком, выявление важных признаков и характеристик дошкольных образовательных организаций и их классификацию, представление аутсорсинга в дошкольных образовательных организациях как совокупности процессов, а также научно обоснованные предложения и рекомендации по классификации отдельных процессов в данной услуге и их важных признаков.
- **Ключевые слова:** аутсорсинг, системный подход, аутсорсер, дошкольная образовательная организация, риск, эффективность, качество, услуга аутсорсинга, оценка, цена, стоимость аутсорсинга
- **Abstract:** This article analyzes methodological solutions for improving the efficiency and quality of outsourcing ser-

vices, including the goals and objectives of outsourcing services, the choice of the outsourcing services market by the client, the identification of important features and characteristics of preschool educational organizations and their classification, the presentation of outsourcing in preschool educational organizations as a set of processes, and scientifically based proposals and recommendations for the classification of individual processes in this service and their important features are presented.

- **Keywords:** outsourcing, systematic approach, outsourcer, preschool educational organization, risk, efficiency, quality, outsourcing service, evaluation, price, outsourcing price

KIRISH

Bugungi kunga qadar outsorsing vositalaridan foydalangan holda iqtisodiy muammolarni va outsorsing xizmatlarining samaradorligi va sifatini oshirishni hal qilish usullarini takomillashtirish muammolari etarlicha o'rganilmagan.

Korxona va tashkilotlar o'rtasidagi munosabatlarga uslubiy yondashuv sifatida outsorsing xizmatlarining samaradorligi va sifatini oshirishga xususiyatlar majmuini belgilaydilar va milliy iqtisodiyotning barcha darajalarida boshqaruv faoliyatida outsorsing funksiyalarini aniqlashtirish zarurligi muhimdir.

Autsorsingning konseptual metodologiyasi, outsorsingning tamoyillari, usullari, vositalari va funksiyalari, uning kamchiliklari, O'zbekiston Respublikasining iqtisodiy amaliyotiga outsorsingni joriy etish muammolari eng muhim masalalardan biri hisoblanadi.

Ko'pgina tadqiqotchilar talqin qilganidek, outsorsing — bu ishlab chiqarishning muayyan turlari yoki funksiyalarini, uzoq muddatli xarakterdagi tadbirkorlik faoliyatini bir kompaniya tomonidan boshqasiga o'tkazish. Outsorser (funksiyalari bajarish uchun topshirilgan kompaniya) ushbu xizmatlarni bajarish sohasida tajribaga ega bo'lishi va o'z iqtisodiy faoliyatining ijobiy dinamikasini ko'rsatishi kerak.

Mohiyatan, outsorsing — bu qoplanadigan asosda muayyan funksiyalarni amalga oshirishda o'z maqsadlariga erishish uchun boshqa kompaniyaning resurslari, ishchi kuchi va jihozlaridan foydalanish qobiliyatiga qaratilgan ishlab chiqarish va iqtisodiy faoliyatni boshqarish texnologiyasi. Shuni ta'kidlash kerakki, ushbu funksiyalarni mustaqil ravishda bajarish korxona uchun ancha qimmatga tushadi. Autsorsing chetdan jalb qilingan tashkilot tomonidan korxona uchun asosiy bo'lmagan, ammo shunga qaramay, uning oldida turgan vazifalarni to'liq hal qilish uchun zarur bo'lgan funksiyalarni bajarishni o'z ichiga oladi. Buning yordamida pudratchi kompaniyaga topshiriladigan ishlar va xizmatlarning qiymati pasayadi, bu esa outsorserning ushbu sohadagi tor ixtisoslashuvi tufayli o'ziga yuklangan ishlarni arzonroq narxda bajaradi.

Hozirgi vaqtda O'zbekiston Respublikasining maktabgacha ta'lim tashkilotlarining katta qismi turli xizmatlar

jarayonlarini amalga oshirish uchun ixtisoslashgan kompaniyalarni jalb qilinmoqda. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida outsorsingdan foydalanish to'g'risidagi ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, outsorsingning ulushi 2-3% ni tashkil etadi; 5% buxgalteriya ishlarida, soliq va soliq hisobotlarida 3-4%da xizmat ko'rsatilmoqda.

Autsorsing raqobat kurashining ajralmas qismiga aylanmoqda. Deyarli har bir tashkilot o'z faoliyatida o'z elementlaridan foydalanadi. Autsorsingdan to'g'ri foydalanish kompaniyaning biznes munosabatlari sohasida ham, moliya sohasida ham samaradorligini oshiradi. Agar noto'g'ri ishlatilsa, outsorsing biznes uchun katta xarajatlarga olib kelishi va korxona obro'sini buzishi mumkin.

Korxona va tashkilotlarning ayrim yoki to'liq xizmatlarni outsorsingga o'tkazishda operatsiyalarni mustaqil bajarish xarajatlarini va outsorsing xizmatlarini to'lash xarajatlarini baholashga imkon beruvchi metodologiyani ishlab chiqish muhim element hisoblanadi. Bu usullar korxona va tashkilotning aniqlangan xarajatlarini va outsorserning ishi bo'yicha xizmatlar narxini tahlil qilishga asoslangan bo'lib, ular tranzaksiya qiymati yoki ish qiymatining foizi sifatida hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Autsorsing xizmatlaridan maktabgacha ta'lim tashkilotlarida foydalanish xavfi, samaradorligi va sifatini baholash muammosi va ularni amaliyotga joriy etishga bag'ishlangan ishlanmalar tahlili, shuningdek, outsorsing xizmatlaridan foydalanish mexanizmi muammosini o'rganish xorijiy va mahaliy iqtisodchi olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari soni va ulardagi joylar sonining ko'payib, bolalarni qamrab olish darajasining oshishida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29-dekabrda —2017-2021-yillarga maktabgacha ta'lim tashkilotlari tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risidagi Qarori[1] muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Bu Qaror asosida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish Dasturi qabul qilinib, unga asosan davlat, davlat-sherikchilik, xususiy, oilaviy bilan ta'minlash belgilangan edi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida outsorsing xizmatlaridan maktabgacha ta'lim tashkilotlarida foydalanish xavfi, samaradorligi va sifatini baholash bo'yicha ko'pgina iqtisodchi

olimlar tomonidan tadqiq qilinib kelmoqda. Ushbu olimlar Gilmiyarova M.R. [2], Fedorova YE.A., Yermolov A.V. [3], M.Korneychik, Lyasuskaya N. [4], Vasilyev A.S., Mirgorodskaya T.V. [5], Yeskova L.F., Drozd A.M., Manevich A.V. [6], Pardayev M.Q. [7], Urazov B.K. [8] va boshqalar. Ushbu tadqiqot yo'nalishining o'ziga xos xususiyati shundaki, mavjud xorijiy va mahalliy ilmiy ishlarning aksariyati faqat outsorsing xizmatlari bozorining ayrim segmentlariga qaratilgan. Bu asosan outsorsingning ma'lum bir turidan foydalanish va u bilan bog'liq muammolarga tegishli tadqiqotlardir.

Autsorsing sohasida olib borilayotgan nazariy tadqiqotlar va O'zbekiston Respublikasi tashkilotlari tomonidan to'plangan juda kam amaliy tajribaga qaramay, outsorsing xizmatlaridan sifatli foydalanish mexanizmi rivojlanish yo'lida bormoqda. Ushbu masala bo'yicha ilmiy ishlarning juda kamligi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida outsorsing xizmatlaridan maktabgacha ta'lim tashkilotlarida foydalanish xavfi, samaradorligi va sifatini baholash faoliyatini ishlab chiqadigan chuqur va tizimli tadqiqotlar olib borishni taqozo etmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Autsorsing xizmatlari samaradorligi va sifatini oshirishning metodologik yechimlarini tahlili qilish asosida outsorsing xizmatlaridan foydalanish mexanizmini ishlab chiqish va amaliyotga qo'llashning uslubiy ta'minotini yaxshilashga qaratilgan masalalar, mantiqiy fikrlash, qiyosiy tahlil, surov-noma va iqtisodiy tahlilash va tizimli tahlil bilan izohlanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Iqtisodiyoti rivojlangan mamlakatlarda outsorsingdan korxonalarining 90 foizi foydalaniladi va outsorsing hajmi o'sishda davom etmoqda. O'zbekiston Respublikasi kompaniyalari rivojlangan mamlakatlardan sezilarli darajada judayam orqada. O'zbekistonda outsorsingning eng faol foydalanuvchilari xorijiy kompaniyalar va qo'shma korxonalar, shuningdek, sog'liqni saqlash sohasi korxonalari va maktabgacha ta'lim tashkilotlari bo'lib, ular kompaniya tarkibidan asosiy bo'lmagan korxonalarni olib tashlashga intilmoqda.

O'zbekistonda oxirgi yillardagi outsorsing haqidagi ma'lumotlar undan foydalanish mezonlari va mexanizmi hali to'liq ishlab chiqilmaganligini ko'rsatadi; jarayonlarni outsorsingga o'tkazish yoki ularni korxona va tashkilot tomonidan mustaqil amalga oshirish to'g'risida qaror qabul qilinishi mumkin bo'lgan mezonlarni baholash mavjud emas. Xalqaro miqyosda korxonani boshqarishning umume'tirof etilgan tamoyillari, usullari va yondashuvlarining yo'qligi outsorsingning rivojlanishini sekinlashtiradi, me'yoriy hujjatlar

tarjimasining noto'g'riligi esa uni talqin qilish va qo'llashning noaniqligiga olib keladi.

O'zbekistonda outsorsing orqali boshqaruv faoliyati asosan fikrlash yondashuvga asoslanadi, bu esa undan samarali foydalanishga imkon bermaydi. Turli sohalaridagi korxona va tashkilotlar ishida ko'plab outsorsing variantlari qo'llaniladi. Ulardan eng oqilona baholash va tanlash uchun korxona va tashkilotda outsorsingni tashkil etish samaradorligi va sifatini maksimal darajada oshirishni baholaydigan maqsadli funksiyadan foydalanish tavsiya etiladi, bu korxona va tashkilotning asosiy faoliyatdan va yordamchi tashkilotlarni jalb qilishdan olingan daromadlarining umumiy miqdorining ishlab chiqarish xarajatlarining umumiy miqdoriga nisbati.

Hozirgi vaqtda innovatsion faoliyat kontekstida outsorsing xizmatlarining samaradorligi va sifati metodologiyasining yetarli darajada rivojlanmaganligi bilan bog'liq jiddiy muammolar mavjud. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarida outsorsingning konseptual metodologiyasi zarur, shunda u butun mamlakatimiz uchun samarali bo'ladi. Uning uslubiy asosi mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan taklif qilingan iqtisodiy va matematik modellashirish sohasidagi fundamental ilmiy qoidalar, shuningdek, O'zbekiston Respublikasining me'yoriy va qonun hujjatlaridir. Ushbu komponentlar O'zbekiston iqtisodiyotida outsorsing samaradorligi va sifatini ta'minlashga xizmat qilishi kerak.

Autsorsing quyidagi tamoyillarga asoslanishi kerak:

1. Tashkilot faoliyatini kuchli tomonlarga yo'naltirish.
 2. Strategik maqsadlarga e'tibor berish.
 3. Outsorsing shartnomasi taraflari manfaatlarini to'liq hisobga olish.
 4. Outsorser bilan munosabatlarda mijozning yuqori darajada ishtirok etishini ta'minlash.
 5. Outsorsing funksiyalarini bajarish uchun xavfni iqtisodiy baholash.
 6. Outsorsing funksiyalari masalalarini hal qilishda jarayonli yondashuvdan foydalanish.
 7. Outsorsing jarayonlarini boshqarishda tizimli yondashuvdan foydalanish.
 8. Iqtisodiy tahlil asosida outsorsingdan foydalanish bo'yicha qarorlar qabul qilish.
 9. Outsorser ishini baholash imkonini beruvchi tanlangan ko'rsatkichlarni o'lchash, tahlil qilish va takomillashtirish.
- O'zbekistonda joylashgan outsorsing kompaniyalari tahlili shuni ko'rsatdiki, kompaniyalarning 25 foizi IT-outsorsing, kompaniyalarning taxminan 20 foizi — buxgalteriya va yuridik xizmatlarning outsorsingi, kompaniyalarning taxminan 20 foizi — keytiring, ishlab chiqarish va savdo korxonalari transport bilan ta'minlash xizmatlarini taqdim etadi. Mintaqada ishlab chiqarish outsorsingi va biznes-jarayonlarning outsorsingi juda kam rivojlangan bo'lib, uni bitta yoki ikkita kompaniya taqdim etadi. Chet el ishlab chiqaruvchilari

bilan shartnomalar tuzgan kompaniyalari uchun ishlab chiqarish outsorsingida ishtirok etishning istiqbolli yo'nalishi yetakchi sog'liqni saqlash sohasiga va maktabgacha ta'lim tashkilotlariga uskunalar yetkazib beruvchilar bilan xalqaro hamkorlik doirasida ish olib borish lozimdir.

Autsorsing vositalari ham xorijiy, ham bir qator O'zbekiston kompaniyalari tomonidan yaxshi ishlab chiqilgan. Umuman olganda, ular outsorsing modelini tanlash (hozirgi vaqtda korxona uchun mos), ularning resurs bazasini tahlil qilgan holda outsorsingchilarni izlash, outsorsing operatsiyalari tartibini belgilovchi hisob-kitob va texnologik xaritalarni

ishlab chiqish, outsorsingga o'tkazilgan ishlar va xizmatlarning bajarilishini monitoring qilish, shuningdek, xizmatlarning narxini baholashni o'z ichiga oladi.

Autsorsingga o'tish uchun ichki resurslar va outsorsing vositalari tomonidan bajariladigan funksiyalar narxining iqtisodiy tahlilini o'tkazish kerak. Iqtisodiy tahlil ma'lumotlariga asosan, outsorsing funksiyalarining maqsadga muvofiqligi to'g'risida xulosa chiqarish mumkin.

Misol tariqasida biz Qashqadaryo viloyati maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ko'rsatilgan xizmatlar tarkibini va korxona faoliyatining samaradorligi uning uchun eng muhim

1-jadval

Qashqadaryo viloyati maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ko'rsatilgan xizmatlar tarkibining o'zgarish dinamikasi [11], %da

№	Ko'rsatilgan xizmatlar turlari	Yillar					2024-yilda 2020-yilga nisbatan, o'zgarishi, +; -
		2020	2021	2022	2023	2024	
1.	Ta'lim-tarbiya	20,3	20,3	20,3	25,1	25,2	4,9
2.	Kommunal servis	15,1	15,8	15,9	15,3	15,2	0,1
3.	Yashash-ovqatlanish	32,6	33,6	25,9	33,6	34,1	6,2
4.	Aloqa va axborotlashtirish	2,9	2,1	5,3	2	2,5	-0,4
5.	Autsorsing	3,4	4,2	1,4	6,8	8,4	5,4
6.	Avtotransport	3,5	3,2	3,8	3,6	3,9	0,4
7.	Ko'chmas mulk bilan bog'liq	4,5	4,5	4,7	4,7	2,9	0,4
8.	Sog'liqni saqlash	3,4	3,1	2,9	2,7	1,8	-0,6
9.	Ijara va prokat	5,4	3,6	2,9	2,1	2	-3,4
10.	Boshqa turdagi	8,9	9,6	12,9	4,1	4,1	-4,8
JAMI		100	100	100	100	100	-

bo'lgan asosiy jarayonlarni amalga oshirish bilan belgilanadi. Qashqadaryo viloyati maktabgacha ta'lim tashkilotlari amaliyoti shuni ko'rsatadiki, asosiy xizmatlardan ta'lim va tarbiya — 22,2%, kommunal xizmat — 15,4%; yashash va ovqatlanish operatsiyalari — taxminan 34,1%; aloqa va axborotlashtirish — 3,5% va avtotransport — 3,0%. Yordamchi jarayonlardan kuchmas mulk bilan bohliq ishlarni ta'mirlash outsorsing tomonidan amalga oshiriladi — 4,5%; sog'liqni saqlash — 3,6% ulushlari bilan faol ravishda outsorsingga topshirilishi lozim bo'ladi.

Xizmat ko'rsatish jarayonlari korxonaning barcha bo'linmalarining zarur resurslar bilan ta'minlash va xodimlar mehnati sohasida uzluksiz va ritmik ishlashini ta'minlaydi. Yordamchi va yordamchi jarayonlarni amalga oshirish universal funksiyalarga bog'liq bo'lishi mumkin. Umumjahon funksiya — bu turli korxonalarga nisbatan mazmuni o'zgarmaydigan yoki ahamiyatsiz darajada o'zgarmaydigan funksiyadir. U markazlashtirilgan bo'lishi mumkin, xolding yoki kompaniyaning yordamchi bo'linmalari (markazlashtirilgan ta'mirlash ustaxonalari, savdo uylari) yoki outsorsing tomonidan amalga oshirilishi mumkin.

Autsorsing xizmatlarining samaradorligi, bizning fikrimizcha,

kelajakda shartnomani bajarish va yakunlashdan keyin buyurtmachi kompaniyadagi vaziyat qanchalik yaxshilinishini e'tiborga olinishi kerak. Biroq amalda muzokaralar jarayoni bosqichida outsorsing xizmatlarining samaradorligini mijoz kompaniya-ning potentsial yoki haqiqiy xarajatlari va outsorsing narxi nuqtayi nazaridan baholash tavsiya etiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagilarga asosanib, biz quyidagi xulosalar chiqarishimiz mumkin:

1. Outsorsing — bu korxonalarning ayrim funksiyalarini outsorsierlarga berish orqali ishlab chiqarish va texnologik jarayonlarni amalga oshirishning tashkiliy yechimini ifodalovchi zamonaviy innovatsion vosita. Buning natijasida korxona xarajatlari kamayadi, xizmatlar samaradorligi va sifati hamda raqobatbardoshligi oshadi.
 2. Mamlakat iqtisodiyot tarmoqlarida, shu jumladan maktabgacha ta'lim tashkilotlarida outsorsing sifatida outsorsingdan faol foydalanish radiusini oshirishni taqozo etmoqda.
 3. Xorijiy korxonalar o'z faoliyatida barcha outsorsing vositalaridan (funktional, operativ va resurs) foydalanadilar, biroq mahalliy korxona va tashkilotlar o'rtasida turli faoliyat turlarini outsorsingdan olinadigan foydani tahlil qilish va iqtisodiy baholashning ishonchli usullari yo'qligi sababli qarorlar ongli tarzda qabul qilinadi, bu har doim ham ijobiy natijaga olib kelmaydi.
 4. Mamlakat iqtisodiyot tarmoqlarida, shu jumladan maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yaxshi ishlab chiqilgan ilmiy bazaning yo'qligi xizmatlarni outsorsingga o'tkazish va natijalar samaradorligi va sifatini baholash mexanizmini ishlab chiqishni cheklaydi.
 5. Outsorsingni huquqiy qo'llab-quvvatlashni rivojlantirish huquqiy hamjamiyat tomonidan ijobiy qabul qilingan huquqiy atamalarni aniqlashtirish va standartlashtirishni talab etiladi.
 6. Barcha resurslaridan foydalanish samaradorligi va ularni kamaytirish imkoniyatlarini oshirish.
- Bularning barchasi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida outsorsing texnologiyasidan foydalanishning asosiy maqsadi bo'lgan xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilashga bevosita ta'sir qiladi.

Muallif haqida / Сведения об авторе / Author details

1. **Наврӯз-Зода Бахтиёр Негматович-Бухоро давлат университети профессори, и.ф.д., профессор / Навруз-Зода Бахтиёр Негматович-профессор Бухарского государственного университета, д.э.н., профессор / Navruz-Zoda Bakhtiyor Negmatovich-Bukhara State University professor, DSc,**

professor

► bnzoda@mail.ru

■ <https://orcid.org/0000-0002-3870-8165>

2. **Nasiba Ergasheva-Qarshi davlat texnika universiteti dotsenti, i.f.f.d.(PhD) / Насиба Эргашева-Каршинского государственного технического университета, (PhD), доцент / Nasiba Ergasheva-Karshi State Technical University, (PhD), Associate Professor**

► nasibaergasheva1988@gmail.com

■ <https://orcid.org/0009-0002-6479-6709>

Foydalanilgan adabiyotlar:

- [1]. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29-dekabrda —2017-2021 yillarga maktabgacha ta'lim tashkilotlari tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida Qarori
- [2]. Гилмиярова М.Р. Проблемы и перспективы развития бухгалтерского аутсорсинга // Вестник ВГУ. Серия: Экономика и управление, 2017. - № 2. - С. 76-80.
- [3]. Федорова Е.А., Ермолов А.Б. Анализ современных тенденций в аутсорсинге бухгалтерского учета // Финансовая аналитика: проблемы и решения. - 2016. - № 27 - С. 4-14.
- [4]. Корнейчик М., Лягуская Н. Развитие бухгалтерского аутсорсинга в Республике Беларусь [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [хттД://соДхус.ат.уа/публ/2016_03_31_Ивив/сексия_сестиион_8_2016_03_31/развитиэ_букхааитерскоао_аутсорсиаа_в_республике_беларус/122-1-0-1848](http://соДхус.ат.уа/публ/2016_03_31_Ивив/сексия_сестиион_8_2016_03_31/развитиэ_букхааитерскоао_аутсорсиаа_в_республике_беларус/122-1-0-1848). - Дата доступа: 02.05.2018.
- [5]. Васильев А.С., Миргородская Т.Б. Проблемы и перспективы аутсорсинга бухгалтерского учета в России // Международный научно-исследовательский журнал, 2015. - Выпуск № 1. Част 2. - С. 19-21.
- [6]. Ескова Л.Ф., Дрозд А.М., Маневич А.Б. Аутсорсинг в Республике Беларусь [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://эииб.бсу.бй/битстрем/123456789/89793/1/дрозд_маневич_сборник11Жом1.пдф. - Дата доступа: 12.03.2017.
- [7]. Пардаев М.Қ. Хизмат кўрсатиш, сервис ва туризм соҳаларини ривожлантириш: муаммолар ва уларнинг ечимлари. -Т.: «Иқтисод-молия». 2008. - 260 б.
- [8]. Урозов Б.К. ва бошқалар. Хизмат кўрсатиш соҳаси корхоналарида бухгалтерия ҳисоби ва аудитнинг долзарб масалалари. - Т.: "Иқтисодиёт" нашриёти, 2011. - 260 б.
- [9]. Ergasheva N. Outsorsing xizmatlarining iqtisodiy mohiyati va ahamiyati. // "Servis" ilmiy-amaliy jurnali. - Samarqand, 2023 - № 1. - B. 91-95. (08.00.00; №20).

- [10]. Ergasheva N. Autosorsing xizmatlari bozorini baholash. // Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi. 3/2 – 2023, № 21. – B. 191-193. (OAK 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari; Milliy nashrlar №21)
- [11]. Ergasheva N. Analysis of risk, effectiveness and quality assessment of using outsourcing services in preschool educational organizations. // Journal of Management Value & Ethics. <https://www.jmveindia.com/journal/Oct-dec.2023.Vol.13.No04>. – P. 47-53. (08.00.00; №6).
- [12]. Ergasheva N. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida autosorsing xizmatlarini iqtisodiy baholashning "X2S" mexanizmini shakllantirish yo'nalishlari. // "Servis" ilmiy-amaliy jurnali. – Samarqand, 2023. – № 4. – B. 91-95.